

Sygn. akt I ACa 340/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Józef Wąsik
Sędziowie:	SSA Grzegorz Krężolek <i>SSA Sławomir Jamróg (spr.)</i>
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2013 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Stowarzyszenia (...) w W.

przeciwko M. K.

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 21 stycznia 2013 r. sygn. akt VII GC 309/12

oddala apelację.

Sygn. akt I ACa 340/13

UZASADNIENIE

Stowarzyszenie (...) w W. domagał się zasądzenia od pozwanej M. K. kwoty 1115,02 zł wraz z należnościami ubocznymi tytułem wynagrodzenia autorskiego wynikającego z umowy licencyjnej zawartej między stronami w dniu 3 czerwca .2009r za publiczne odtwarzanie utworów w lokalu prowadzonym przez pozwaną.

Pozwana nie udzieliła odpowiedzi na pozew i nie stawiała się na rozprawie wobec czego Sąd Okręgowy wydał wyrok zaoczny (art.339 kpc) uwzględniający powództwo częściowo, zasądzając od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 1106 zł z ustawowymi odsetkami od poszczególnych części składowych a w pozostałej części oddalił powództwo. Sąd Okręgowy to rozstrzygnięcie oparł na ustaleniu , że strony wiązała umowa z dnia 3 czerwca .2009r nr (...) na publiczne odtwarzanie utworów w lokalu prowadzonym przez pozwaną w S.. Z tytułu publicznych odtworzeń utworów określonych szczegółowo w umowie pozwana zobowiązana była do zapłaty na rzecz powoda wynagrodzenia

autorskiego począwszy od lipca 2009r w wysokości 158 zł kwartalnie określonego w § 5 ust.1 umowy. W dniu 18 kwietnia 2011r powód zawiadomił pozwaną ,że począwszy od 1 kwietnia 2011r

będzie doliczał do wynagrodzenia umownego 23% podatku od towarów i usług VAT w związku z wprowadzeniem takiego podatku w stosunku do wynagrodzeń za korzystanie z utworów. Powódka wystawiała stosowne faktury z tym ,że za okres od 1.04.2011r zawierały one podatek VAT w wysokości 36,34 zł i wezwał pozwaną do zapłaty. Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie co do kwoty 158 zł kwartalnie (przy uwzględnieniu częściowej zapłaty) tak jak to wynikało to z zapisów umowy.

Sąd nie podzielił stanowiska reprezentowanego przez powoda ,że pozwana była zobowiązana do uiszczenia także podatku VAT od wynagrodzenia określonego w umowie tylko dlatego, że takim podatkiem zostały obciążone wynagrodzenia autorskie począwszy od 1 kwietnia 2011r. Jeśli przy zawieraniu umowy uzgodniono wynagrodzenie nie obejmujące podatku od towarów i usług wg określonej stawki , to ustawowe obłożenie wynagrodzeń autorskich podatkiem nie stwarza uprawnienia dla powoda do podniesienia jednostronnie tego wynagrodzenia w granicach należnego podatku VAT . Powód musi doprowadzić do zmiany umowy. Sąd Okręgowy odwołał się do stanowiska popartego odpowiednim orzecznictwem , zgodnie z którym podatek VAT jest elementem „cenotwórczym”, co oznacza tylko tyle ,że sprzedawca towaru czy usługi , kalkulując cenę (tu wynagrodzenie) jest uprawniony do wliczania do niej tego podatku. O wysokości jednak ceny (wynagrodzenia) decyduje treść umowy stron (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z 6.11.2002r., I CKN 1158/00, i z 23.01.1998r., I CKN 429/97 i uchwale z 21.07.2006r III CZP 54/06).

W ramach swobody umów (por. art. 353¹ k.c.) strony mogą swobodnie umówić się co do tego , czy podatek VAT będzie czy też nie będzie elementem wynagrodzenia. Rozstrzygnięcie więc , czy strona zobowiązania jest do zapłacenia , jako elementu wynagrodzenia , kwoty odpowiadającej podatkowi od towarów i usług należnemu od takiej usługi zależy od treści łączącej strony umowy. Zawarte w treści umowy stwierdzenie ,że wynagrodzenie nie obejmuje podatku VAT (por.§ 5 ust.2 umowy) nie wskazuje ,że powód , tak jak to uczynił w fakturach i w pozwie, miał prawo jednostronnie doliczyć taki podatek do umówionego wynagrodzenia..

Od orzeczenia w części oddalającej apelację wniosła strona powodowa, która żądała zmiany wyroku i uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie uchylenia wyroku i przekazania w tej części Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania. Strona powodowa zarzuciła :

1. naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie zapisu § 5 ust. 3 umowy nr (...) z dnia 3 czerwca 2009r. i błędne przyjęcie , że powód nie był uprawniony do doliczenia podatku VAT mimo, że strony w umowie określiły , że wynagrodzenie jest wynagrodzeniem netto.

2. naruszenie prawa materialnego, w postaci naruszenia art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach (Dz.U. z 2001 r. Nr 97, poz. 1050 ze zm.) w zw. z art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2004 r., Nr 54, poz. 535 z późn. zm.) w zw. z art. 56 k.c. i 65 k.c. poprzez ich niezastosowanie, a w konsekwencji brak uwzględnienia, iż nałożony od 1 kwietnia 2011 r. na działalność strony powodowej podatek od towarów i usług jest elementem cenotwórczym, który z mocy ustawy należy doliczyć do kwoty wynagrodzenia (ceny), w sytuacji, gdy strony w umowie wskazały, iż wynagrodzenie jest wyrażone w kwocie netto, tj. nieuwzględnienie, iż na wynagrodzenie z mocy przepisów ustawy składa się ustalona kwota netto oraz podatek od towarów i usług w obowiązującej wysokości, a w konsekwencji zasądzenie na rzecz strony powodowej jedynie kwoty netto wynagrodzenia, z pominięciem należnej kwoty odpowiadającej w/w podatkowi.

Pozwana nie oświadczyła się na treść apelacji .

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny uznał za własne ustalenia Sądu pierwszej instancji i zważył co następuje: Zakres wniosków dowodowych pozwala jedynie na dokonanie wykładni umowy w oparciu o językowe zasady interpretacji a te nie pozwalają na podzielenie interpretacji zawartej w uzasadnieniu apelacji. W § 5 ust. 1 te same umowy ustalono, że zryczałtowane wynagrodzenie autorskie stanowi kwota 158 zł miesięcznie, zaś w § 5 ust. 3 wskazano, że wynagrodzenie autorskie ustalone umową nie obejmuje podatku od towarów i usług (VAT). W ust. 2 powołanego § określono

natomiast, że określone stawki ryczałtowe będą podlegać zmianie w okresach rocznych z uwzględnieniem średniej zmiany, stosownie do wskaźnika wzrostu wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, ustalonego na podstawie obwieszczeń prezesa GUS w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw (za poszczególne miesiące), publikowanym w Monitorze Polskim za okres objęty waloryzacją. Poza sporem jest, że w chwili zawarcia umowy publiczne odtwarzanie na podstawie umowy licencyjnej nie było obciążone podatkiem od towarów i usług. Oczywiście jest więc, że wynagrodzenie ustalone w umowie było wynagrodzeniem netto. Nie da się na zasadach logiki wyinterpretować, że strony przewidując w przyszłości wprowadzenie podatku VAT zgodziły się na doliczenie kwoty podatku do wynagrodzenia netto. Przede wszystkim jednak umowa nie wskazywała, że w przypadku wprowadzenia podatku od towarów i usług to pozwana ma ponosić w całości obciążenie z tego tytułu. To, że strona powodowa skierowała do pozwanej pismo z dnia 18 kwietnia 2011r. nie oznacza, że M. K. zaakceptowała stanowisko strony powodowej wyrażone w tym piśmie. W ustalonym stanie faktycznym brak jest oświadczeń czy czynności konkludentnych (np. akceptacji faktur) wskazujących na choćby dorozumiane przyjęcie, że M. K. godziła się na doliczenie do uzgodnionego wynagrodzenia stawki VAT i na zapłatę obok określonego wynagrodzenia całego podatku wprowadzonego po zawarciu umowy. Po zawarciu przez strony umowy licencyjnej, weszła w życie nowelizacja ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług, którą dodano art. 8 ust. 2a tejże ustawy, na podstawie którego działalność strony powodowej, jako organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, została objęta podatkiem VAT. Jednocześnie zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 lipca 2001 roku o cenach przez cenę należy rozumieć wartość wyrażoną w jednostkach pieniężnych, którą kupujący jest obowiązany zapłacić przedsiębiorcy za towar lub usługę; w cenie uwzględnia się podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlega obciążeniu podatkiem od towarów i usług oraz podatkiem akcyzowym. Bez zmiany ceny nie jest możliwe podwyższenie kwoty określonej w umowie. Strony w umowie nie przewidziały automatycznej klauzuli podwyższającej na wypadek wprowadzenia podatku VAT na świadczenie (usługę) stanowiącą przedmiot umowy a ewentualność zmiany stosunków przewidywały o czym świadczy §5 pkt. 3 umowy. Wszelkie zaś zmiany w tym zakresie winny wynikać z oświadczeń złożonych pod rygorem nieważności na piśmie (§ 11 umowy). Strona powodowa nie była uprawniona z woli stron czy z ustawy do jednostronnej zmiany umowy i żądania od pozwanych zapłaty wynagrodzenia wyższego niż to zostało określone w umowie. Sąd Apelacyjny podziela pogląd, że podatek VAT ma charakter cenotwórczy, jednakże oznacza to jedynie tyle, że sprzedawca towaru czy usługi, kalkulując cenę czy też wynagrodzenie jest uprawniony do wliczania do niej tego podatku. W chwili kalkulowania wynagrodzenia podatek taki nie obowiązywał a sama nowelizacja ustawy nie powoduje automatycznego podwyższenia kwoty wynagrodzenia określonej w umowie stron o podatek VAT (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 1998-01-23, I CKN 429/97, Opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna rok 1998, Nr 9, poz. 139, str. 47 oraz uchwała Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 2006-07-21, III CZP 54/06, Opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna rok 2007, Nr 5, poz. 66, str. 13). Podsumowując powołać należy się na wyrok SN z dnia 29 maja 2007 r., V CSK 44/07, lex nr 447467, który to Sąd Apelacyjny w pełni podziela, a w którym to Sąd Najwyższy wskazał, że „podwyższenie ceny (w znaczeniu określonym w ustawie o cenach) o kwotę podatku VAT, który nie był w niej pierwotnie ujęty, wymaga koniunktywnie zmiany umowy przez czynność prawną obu stron oraz tego, aby przepisy podatkowe statuowały w ogóle obowiązek podatkowy w odniesieniu do tego rodzaju czynności (transakcji)”. Apelujący pomija, że konsekwencją wprowadzenia podatku VAT po zawarciu umowy może być poniesienie skutków z tym związanych przez obie strony tym bardziej, że pozwana nie musi być zainteresowana dalszym odtwarzaniem muzyki w lokalu jeżeli wiąże się to ze zwiększeniem obciążeń finansowych. Kalkulacja w tym względzie jest pochodną także przychodów i strona pozwana winna wyrazić wolę, że godzi się płacić wynagrodzenie zwiększone o całą stawkę VAT. Skarżące stowarzyszenie nie jest pozbawione instrumentów prawnych zarówno co do zmiany umowy wobec zmiany stosunków, jak też zakończenia stosunku ciągłego jeżeli kontynuacja umowy wobec wprowadzenia VAT zagraża jej interesom. W konsekwencji wskazać należy, że wobec braku zmiany umowy, żądanie strony powodowej co do podwyższenia wynagrodzenia o podatek od towarów i usług nie znajduje uzasadnienia a zarzuty podniesione w apelacji są nietrafne. Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.